

referanselister, men leseren blir anbefalt sentrale henvisninger for videre lesning. Språket er lett tilgjengelig for leger og andre helsearbeidere. Målgruppen angis å være onkologer og andre som er interessert i vitenskapelige undersøkelser av komplementære behandlingsformer og urtepreparater. Den vil imidlertid være relevant lesing for alle leger.

I de ti første kapitlene beskriver forfatterne både generelle aspekter av komplementær behandling samt kostholdsterapi, kosttilskudd og noen få andre utvalgte terapiformer. De neste fire kapitlene gjennomgår dokumentasjonsgrunnlaget for mulige komplementære behandlingsformer ved kreft i bryst, gastrointestinaltractus, lunge og prostata. Derne følger fire kapitler som igjen går gjennom dokumentasjonsgrunnlaget, nå oppdelt etter symptomene smerte, nedstemthet/tretthet, gastrointestinale symptomer og endokrine symptomer. Et avsluttende, kort kapittel omhandler det forfatterne beskriver som alternative terapier eller terapier som de mener det bør settes spørsmålsmålstegn ved.

Det er viktig å være klar over at onkologer har sin egen definisjon av begrepene komplementær og alternativ behandling. Komplementær behandling anser de som behandling av smerte, kvalme, tretthet og ev. andre symptomer som kan oppstå i forbindelse med eller som konsekvens av behandling av sykdom, men ikke sykdommen som sådan. Alternativ behandling kaller de behandling som er ment å behandle selve sykdomsprosessen, i dette tilfellet svulsten.

Boken inneholder det som var tilgjengelig i 2005 når det gjelder vitenskapelig dokumentasjon av komplementære (Husk onkologenes definisjon!) behandlingsformer brukt ved kreftsykdom. Mangel på referanser, og presentasjon av mye av det samme stoffet fra to forskjellige innfallsvinkler, trekker helhetsinntrykket ned. Man mister fort oversikten, og får dermed ikke den tiltenkte raskt tilgjengelige informasjonen man søker i en slik bok.

Når forfatterne kommer fra Memorial Sloan Kettering Cancer Center i New York, forventer man et høyt nivå av saklighet og etterrettelighet. Forfatterne klarer kun delvis å skille mellom formidling av forskningsstatus og forfatternes mer og mindre velfunderte kliniske råd og meninger. For legen som ønsker å holde seg oppdatert på forskningsstatus når det gjelder tilbudte komplementære/alternative behandlingsformer, vil jeg faktisk heller anbefale websidene til National Cancer Institute (1), Cochrane Collaboration (2) og det EU-finansierte Concerted Action for Complementary and Alternative Medicine Assessment in the Cancer Field (CAM-Cancer) (3).

Disse tre elektroniske kildene og den foreliggende boken er likevel entydige

i budskapet om at gjennombrudd når det gjelder alternativ eller komplementær behandling av tumorstørrelse eller overlevelse, ikke foreligger. At flere av disse behandlingsformer kan få kreftpasienter til å ha det bedre under sitt sykdomsforløp, er imidlertid rimelig godt dokumentert.

Vinjar Fønnebo

Nasjonalt Forskningsssenter innen Komplementær og Alternativ Medisin (NAFKAM)
Det medisinske fakultet
Universitetet i Tromsø

Litteratur

1. www.cancer.gov/cancertopics/pdq/cam (26.1. 2006).
2. www.cochrane.no (26.1. 2006).
3. www.cam-cancer.org (26.1. 2006).

Nyttig om alternativ behandling

Anne Kjersti Befring

Lov om alternativ behandling – med kommentarer

236 s. Bergen: Fagbokforlaget, 2005.

Pris NOK 389

ISBN 82-7674-974-7

Bruken av alternativ behandling og antall behandlere har økt vesentlig de siste tiår. Norge fikk i 2004 en egen lov om alternativ behandling til erstatning for «kvakksalverloven» av 1936.

I Europa har land som Ungarn (1997), Belgia (1999), Portugal (2003), Danmark (2004) og Island (2005) i den senere tid også innført lovgivning på området. Danmarks og Islands lovverk likner på det norske.

Målsettingen er å gi en oversikt over hvordan alternativ behandling er regulert i norsk lovgivning. Del 1 gjennomgår bakgrunnen for loven og begrunnelsene for de beslutninger som ble truffet. I del 2 gjennomgås lovens bestemmelser med kommentarer om hvordan de skal forstås. Del 3 omhandler temaer av betydning for alternativ behandling som ikke reguleres av loven, og presenterer andre virkemidler enn lovgivning, for eksempel hvilke krav som gjelder når helsepersonell utøver alternativ behandling.

Del 1 gir en god innføring i prosessen som endte med lovregulering av alternativ behandling. Det redegjøres for praktiske konsekvenser av bestemmelser i den nye loven og det gis sammenlikninger med bestemmelser i den opphevede kvakksalverloven. Del 2 gir en detaljert gjennomgang av loven. Personlig opplevdes teksten i denne delen som teoretisk og omstendelig, men inntrykket blir dempet av mange praktiske

eksempler. Del 2 er imidlertid godt egnet for oppslagsformål. Del 3 gir en god innføring i forsvarlighetskravet slik det gjør seg gjeldende ved helsepersonells bruk av alternative behandlingsmetoder. Både beskrivelsen av Statens helsetilsyns praksis vedrørende tilsyn i slike saker og beskrivelsen av departementets forståelse av kravet er illustrerende for hvordan kravet skal forstås. Videre er det nyttig for enhver behandler å ha kunnskap om erstatningslovgivning og ordinære erstatningskrav, Norsk Pasientskadeerstatning, straffeloven og forsikringskrav.

Boken er oversiktlig bygd opp, og språket er godt. Både brukere av alternativ behandling og behandlere i og utenfor helsetjenesten vil ha nytte av den.

Lovgiver har ønsket å trygge pasienten som benytter et alternativt behandlingstilbud, samtidig som man ikke har ønsket å innskrenke bredden i tilbudet. En slik målsetting kan bare nås dersom helsepersonell kan veilede pasienter om deres rettigheter og behov for beskyttelse ved bruk av alternativ behandling, og dersom utøvere av alternativ behandling i eller utenfor helse-tjenesten kjenner sine plikter og begrensninger. Denne boken er et viktig bidrag i arbeidet for å trygge pasienten, og den anbefales til alle som ønsker å bidra til dette.

Gerd Ersdal

fylkeslege
Fylkesmannen i Troms

Muskel- og skjelettlidelser i allmennpraksis

John K. Paterson

Musculoskeletal medicine in clinical practice

113 s, tab, ill. Guildford: Springer London, 2006.

Pris EUR 43

ISBN 1-85233-966-7

Målgruppen for denne omtalen av muskel- og skjelettlidelser er pasienter, leger og institusjoner som er involvert i utdanning av leger. Forfatteren er en pensjonert britisk allmennpraktiker og en pioner innen feltet.

Han er også medforfatter på to andre bøker, *Back pain – an international review* (1990) og *A manual of medical manipulation* (1994).

Boken er oversiktlig bygd opp. De seks første kapitlene inneholder en beskrivelse av fagfeltet muskel- og skjelettlidelser, dets vitenskapelige basis, pasientens og legens perspektiv, økonomiske aspekter og utdanning. Kapitlene 7–13 omhandler